

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2005:7 av Birgitta Rydberg m fl (fp) om ansvarsutkrävande inom landstinget

Föredragande landstingsråd: Catharina Elmsäter Svärd

Ärendet

Motionärerna föreslår att en utredning med uppgift att framlägga förslag till förbättrade former för ansvarsutkrävande inom landstingets omfattande verksamhet tillsätts.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Med utgångspunkt i ett par konkreta fall tar motionärerna upp angelägna frågor när det gäller uppföljning och ansvarsutkrävande inom landstingets verksamhet. Beslut inom Stockholms läns landsting fattas på en lång rad olika nivåer. Stockholms läns landsting är en politiskt styrd organisation. Det innebär att grundläggande beslut fattas av landstingsfullmäktige och under denna av nämnder och styrelser. Det mesta av beslutsrätten är dock delegerad från den politiska nivån till tjänstemän.

Det finns olika former av ansvarsutkrävande. Dagens ansvarsförhållande inom Stockholms läns landsting innebär att nämnd- och styrelseledamöter ansvarar inför landstingsfullmäktige. Förvaltningschefer och tjänstemän ansvarar inför den nämnd eller styrelse som de biträder. Nämnder och styrelser beslutar om uppgifter, organisation och återrapportering. De ansvarar inför landstingsfullmäktige för ändamålsenlighet, effektivitet och resultat av denna styrning.

Bilagor

- | | | |
|---|--|------------|
| 1 | Motion 2005:7 | |
| 2 | Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande | 2005-08-24 |
| 3 | Revisionskontorets tjänsteutlåtande | 2005-05-10 |

Mot denna bakgrund är det nödvändigt att Stockholms läns landsting såväl centralt som lokalt i nämnder och styrelser ägnar frågor om uppföljning, kontroll och ansvarsutkrävande ökad uppmärksamhet. Landstingsstyrelsen anser det också som nödvändigt att nämnder och styrelser i sin styrning tillämpar strikt tjänstemannaansvar med klara konsekvenser vid avvikelser i enlighet med det regelverk som finns. För att så skall kunna ske krävs det en väl utvecklad och väl fungerande intern kontroll. Sedan maj 2005 har ett reglemente för internkontroll tillkommit.

Landstingets revisorer har bl.a. till uppgift att granska att den interna kontrollen fungerar i nämnderna. Revisorerna har också efterlyst ett mer utvecklat och sammanhållet regelverk för nämnder och styrelser interna kontroll. Under år 2007 och 2008 har också frågeställningar kring utvecklingen av styrning och kontroll av landstingets verksamheter haft högre prioritet än tidigare.

Det är viktigt att den interna kontrollen fortsätter utvecklas på ett positivt sätt och får en än mer framträdande roll inom landstingets verksamheter.

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 1 oktober 2008.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 14 oktober 2008.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till s- och v-ledamöternas förslag, dels till mp-ledamotens förslag.

Landstingsstyrelsens beslut fattades utan omröstning.

S- och v-ledamöterna reserverade sig:

”Socialdemokraterna och vänsterpartiet föreslår landstingsstyrelsen besluta *att* avslå motionen.

Motionens krav om en utredning för att framlägga förslag till förbättrade former för ansvarsutkrävande inom landstinget finner ringa stöd vare sig i yttranden hos landstingets revisorer eller landstingsstyrelsens förvaltning. Förslaget att tillsätta en utredning med nämnda syfte bör därför avvisas.

De belägg som motionärerna anför för ett otillräckligt förfarande för ansvarsutkrävande, utgörs av två beslut inom landstinget. Inget av de förmenta beläggen visar sig underbygga de teser som motionärerna förfäktar. De anförda exemplen gäller Danderyds sjukhus förvärv av mödravårdscentralen Prima Liv AB samt ett beslut om lokalisering av en vårdcentral på Östermalm.

Vad gäller förvärvet av Prima Liv AB har frågan behandlats ingående i landstingsstyrelsens dåvarande ägarutskott samt i 2004 års revision. Det finns all anledning att instämma i landstingsrevisorernas konstaterande ”att ansvarsprövningen i ärendet varit fullständig och korrekt.” Beslut i ansvarsfrågan har tagits i landstingsfullmäktige och på bolagsstämman. Landstingsfullmäktige beslutade den 12 april 2005 i ansvarsfrågan under full enighet från samtliga ledamöter.

Beslutet om lokaliseringen av vårdcentralen på Östermalm var formellt korrekt. Processen som föregick beslutet innehöll inte heller några formella felaktigheter. Att lokaliseringen vid Hangövägen i Värtahamnen inte var bra visade sig dock tämligen snart, varför beslutet omprövades och en annan för medborgarna och vårdverksamheten bättre lokalisering hittades. Med

anledning av detta gav landstingsstyrelsens ägarutskott SLSO i uppdrag att se över rutinerna kring beslut i ärenden rörande lokalisering av vårdcentraler. Som en följd av ägarutskottets agerande skedde en viss justering i delegationsordningen för SLSO. Ett krav på dokumenterat samtycke från beställarsidan före beslut i lokaliseringsärenden infördes också.

De två exempel som motionärerna anför utgör föga skäl till att en utredning skall tillsättas med uppgift att ta fram förslag till förändrade former för ansvarsutkrävande. Landstingsfullmäktige bör därför avslå motionen.”

Mp-ledamoten reserverade sig:

”Landstingsstyrelsen föreslås föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* anse motionen besvarad

Motionen är i dag överspelad. I övrigt hänvisas till landstingsrevisorernas svar i detta ärende.”

Ärendet och dess beredning

Birgitta Rydberg m fl fp har i en motion (bilaga), väckt den 8 februari 2005, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* Stockholms läns landsting tillsätter en utredning med uppgift att framlägga förslag till förbättrade former för ansvarsutkrävande inom landstingets omfattande verksamhet.

Yttranden har inhämtats från landstingsdirektören och landstingsrevisorerna.

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 24 augusti 2005 (bilaga) föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* anse motionen besvarad med vad landstingsdirektören för fram i sitt utlåtande.

Landstingsrevisorerna har den 17 maj 2005 avgett yttrande enligt kontorets förslag (bilaga).

Bilagor

Motionen

Verksamheten inom Stockholms läns landsting är omfattande, mångfacetterad och omsluter utomordentligt stora ekonomiska värden.

Det handlar också om en verksamhet som direkt berör medborgarna och som inte sällan kan vara av livsavgörande betydelse för dem.

Verksamheten karakteriseras också av att den är komplicerad och svåröverblickbar.

Att vara verksam inom en sådan verksamhet som politiker eller anställd ställer förstås stora krav på att den enskilde har kompetens och förmåga att fatta riktiga beslut.

Trots att landstinget är en politiskt styrd organisation kännetecknas verksamheten av att de allra flesta besluten i verkligheten inte fattas av politiker eller på politisk nivå; i en så stor, omfattande och svåröverblickbar verksamhet måste det övervägande antalet av alla beslut fattas, med stöd av delegation eller andra bemyndiganden, av enskilda anställda.

Så måste det förstås vara; det är omöjligt och inte ens önskvärt att öka graden av politiskt inflytande över de enskilda besluten. I en stor och komplicerad organisation, och detta gäller såväl politiska som andra organisationer, måste beslutsrätt delegeras. Utöver att det är en praktisk nödvändighet leder det säkert som regel också till bättre beslut.

Det finns dock några grundläggande principer som tillämpas i samband med delegering. Ramarna måste vara klara och entydiga, likaså det givna bemyndigandet. Vidare är det utomordentligt viktigt att den som delegerat också är noga med att följa upp hur det gick. Vilka beslut fattades, vad fick de för konsekvenser, blev det bra för medborgarna eller inte.

Och – om beslutet inte blev bra, om den som fattade överskred sina befogenheter eller fattade ett dåligt beslut – så är det nödvändigt att den som delegerat beslutsrätten också överväger vad det felaktiga beslutsfattandet skall få för konsekvenser för den som fattat det felaktiga eller olämpliga beslutet.

Enligt vår mening brister det idag inom landstinget mycket när det gäller uppföljning och ansvarsutkrävande.

LS 0502-0284

Det finns i landstinget två aktuella och allvarliga exempel på sådant, som mig veterligen inte lett till annat än att vi i fullmäktige haft diskussioner kring det inträffade men inte i övrigt fått några konsekvenser för dem som fattade besluten.

Det ena är fallet med Danderyds Sjukhus AB: s köp av den privata mödravårdscentralen Prima Liv i Danderyd AB. Beslutet att köpa Prima Liv var helt uppenbart i strid såväl mot landstingsfullmäktiges direktiv i ägardirektiven som mot Kommunallagen. Det var alltså ett formellt och juridiskt felaktigt beslut som fattades, det tycks alla vara överens om, såväl från majoritetens sida som från oppositionens. Landstinget som ägare och uppdragsgivare till styrelsen för Danderyds sjukhus AB har dock avstått från att vidta några speciella åtgärder med anledning av det inträffade. Det hade varit fullt möjligt att t.ex. byta ut styrelsen eller dess ordförande. Någon åtgärd av det slaget har inte skett. Istället har majoriteten i efterhand godkänt det felaktiga beslutet. Så småningom kommer förstås handlandet också att granskas av bolagets revisorer. Även landstingsstyrelsens revisorer har enligt vår mening anledning att pröva hur ägarutskottet och landstingsstyrelsen skött ärendet sedan det blev klarlagt att ett felaktigt beslut fattats. Emellertid sker sådana revisionsgranskningar långt i efterhand; det är viktigt att åtgärder följer i nära anslutning till det felaktiga handlandet.

Det andra exemplet vi vill nämna rör det hårresande beslutet att flytta f.d. Gärdets husläkarmottagning, nu benämnd Östermalms vårdcentral, till en avlägsen, svårtillgänglig och därmed patientvänlig lokalisering långt ute i Värtahamnen. Beslutet har lett till mycket stora och onödiga kostnader för skattebetalarna. Även här tycks alla, över partigränserna, vara överens om att det var ett felaktigt och olämpligt beslut. Beslutet har fattats av Stockholms produktionsområde och hyresavtalet undertecknats inom produktionsområdet. Beslutet är således ett typiskt exempel på ett sådant beslut som inom ramen för ett bemyndigande fattat av därtill behöriga tjänstemän, således ett ur strikt formell synpunkt korrekt beslut. Men samtidigt är det ett felaktigt och olämpligt beslut som får långtgående negativa konsekvenser för medborgarna både ur servicesynpunkt och ur ekonomisk synpunkt. Det förefaller som om förvaltningen nu främst är inriktad på att begränsa skadeverkningarna av det felaktiga beslutet. Det är förstås bra att så sker. Men ingenstans har det ens antytts att man från den politiska ledningen eller från tjänstemannaledningen överväger några åtgärder mot den eller de tjänstemän som bär ansvar för beslutet.

Vi har här angett två konkreta och aktuella fall där det enligt vår mening brustit i utkrävande av ansvar av dem som är ansvariga för besluten.

Enligt vår uppfattning saknas – utöver den revision som utövas av Landstingsrevisorerna, som är mer övergripande och som i regel sker i

LS 0502-0284

efterhand - det ordentliga mekanismer och rutiner för ansvarsutkrävande. Det är också möjligt att det är något i vår kultur; vi verkar att skygga för att utkräva ett personligt ansvar av våra medarbetare, ens när de gör sig skyldiga till grova fel.

I en artikel i Dagens Nyheter den 11 januari 2005 skriver Inga-Britt Ahlenius följande tänkvärda ord:

”Ansvarsutkrävande och processer för detta är centrala inslag i en demokrati. Sveriges brister därvidlag är allvarliga. Intressant nog har vi inte längre ett svenskt heltäckande ord för det vi talar om. I det engelska ordet ”accountability” ligger en skyldighet att stå tillsvarts för, att redogöra för hur man förvaltar sitt ansvar (responsibility) För detta ”accountability” har svenskan inte längre något ord sedan vi för länge sedan utmönstrade begreppet redogöraransvar. Ämbetsmannaansvaret har försvunnit och politiskt ansvar utkrävs inte annat än i allmänna val.

Vi har ingen tradition, kultur eller ens processer för att kräva att ansvar. Det är en allvarlig svaghet, för just genom att ställa de ansvariga till svars så tydliggörs misstag, brister och fel. Att en person får lämna sitt ämbete efter en process där ansvar utkrävs skapar en dynamik, det är en signal till eftertanke och till förändring. Ansvarsutkrävande är en kraftig signal till något nytt och till förbättring”

Det är enligt vår uppfattning nödvändigt att Stockholms läns landsting ägnar frågor kring uppföljning, kontroll och ansvarsutkrävande ökad uppmärksamhet.

Ansvarsutkrävande är viktigt för den lokala demokratin

Den lokala demokratin som den har utvecklats i kommuner och landsting bygger på två fundamentala idéer. Dels är det viktigt att människor ska kunna påverka sin egen vardag. Dels utvecklar det medborgarnas egna perspektiv när de själva kan medverka i beslutsfattande. I större befolkningscentra är det ogörligt och rent av demokratiskt tvivelaktigt att avgöra lokala frågor genom stormöten. Därför är det representativa beslutsfattandet oersättligt för att demokratin ska kunna fungera.

Politiker på offentliga uppdrag är förtroendevalda. De har medborgarnas uppdrag att i medborgarnas namn se till att verksamheterna fungerar så som medborgarna vill. Särskilt gäller det politiker som har valt att bilda en majoritet och ta makten. Genom den offentliga debatten och i nästföljande valrörelse kan medborgarna uttala sitt gillande eller ogillande.

Principerna för ansvar inom den representativa demokratin är enkla och kristallklara. Den politiska konstellation som styr är också ansvarig för allt som händer och sker inom kompetensområdet. Utan undantag. Mycket när det gäller enskilda individer och enskilda ärenden handläggs och beslutas av tjänstemän. Men de kan bara göra det inom ramar och efter riktlinjer som

fastställts politiskt. Avsaknad av direktiv är lika mycket ett politiskt besked som detaljerade fastställda normer.

Det ställer krav att organisationer och beslutsfattande är ”transparent”, det vill säga att medborgarna kan se och förstå var beslut fattas och vilka politiker som antingen har fattat beslutet eller har gett uppdraget.

I ovan refererade fall är det naturligtvis den politiska majoriteten i landstinget som bär ansvaret. Men det är inte alldeles lätt att se var missgreppen har skett. Det borde vara en demokratisk tankeställare. Uppenbart är den kraftigt centraliserade organisationen som införts av den nuvarande landstingsledningen inte kapabel att utöva det kontrollansvar som man har tagit på sig.

Det är vår bedömning att den sjukvårdsorganisation som med olika varianter fanns under 90-talet hade varit fullt kapabel att hantera turerna kring Östermalms vårdcentral och kunnat förhindra det nu inträffade slöseriet med skattemedel och patienternas förtroende.

Ett alltför centraliserad beslutsfattande är ett övergrepp på grundprinciperna för den lokala demokratin. Medborgarna förnekas insyn, väljarna får inga möjligheter att påverka.

Vi vill med detta inte inskränka diskussionen till att bara handla om detaljer kring sjukvårdsområden eller liknande. Frågan är mycket vidare. Det handlar om landstingets framtida roll och formerna för medborgarnas insyn och medverkan i den lokala demokratin.

Mot den bakgrunden föreslår vi

att Stockholms läns landsting tillsätter en utredning med uppgift att framlägga förslag till förbättrade former för ansvarsutkrävande inom landstingets omfattande verksamhet.

Stockholm den 8 februari 2005

För Folkpartiet Liberalernas landstingsgrupp

Birgitta Rydberg

Maria Wallhager

Carl-Anders Ifvarsson

Andres Käarik

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Förvaltningens synpunkter

Allmänt.

Det är viktigt att skilja mellan ansvar och ansvarsutkrävande i politisk och juridisk mening. Det juridiska ansvaret inträder när någon genom sitt handlande (eller genom att inte handla) bryter mot lagen och därigenom kan bli föremål för någon form av påföljd. Det politiska ansvaret omfattar de förtroendevalda och kan inte prövas rättsligt. Det politiska ansvaret utkrävs av de röstberättigade på valdagen medan det juridiska främst utkrävs i domstolar.

Den kommunala verksamheten skall utövas i enlighet med lagarna. Ansvarsprövning sker enligt kommunallagen 9 kap, Revision.

Revisorernas uppgift i landstinget är bl a att granska att den interna kontrollen fungerar i nämnderna. (KL 6 kap 7 § andra stycket.) Begreppet intern kontroll är visserligen inte definierat men enligt prop 1998/1999 :66 s 59 avses i administrativa sammanhang dels nämndens bestämmelser om bl a fördelning av ansvar och befogenheter, dels systematiskt ordnade kontroller av organisation, redovisningssystem och administrativa rutiner. Syftet med den interna kontrollen anges vara att säkra en effektiv förvaltning och att undvika att allvarliga fel begås. Revisorerna skall inte primärt granska lagligheten – det skall prövas av de rättsvårdande myndigheterna.

Enligt kommunallagen har landstingsstyrelsen till uppgift att skaffa sig överblick över hela landstinget. Styrelsen skall ha uppsikt över inte bara övriga nämnders verksamhet utan även över kommunal verksamhet som bedrivs av kommunala företag.

Motionärernas två konkreta exempel.

De två konkreta exempel motionärerna lyfter fram gäller dels Danderyds sjukhus förvärv av mödravårdscentralen Prima Liv AB samt beslutet om lokaliseringen av en vårdcentral på Östermalm.

Vad gäller förvärvet av Prima Liv AB har frågan ingående behandlats vid möte med landstingsstyrelsens ägarutskott samt i 2004 års revision. Beslut i ansvarsfrågan har tagits i landstingsfullmäktige och på bolagsstämman. Förvaltningen har därutöver inget att anföra.

Beslut i ärendet om lokaliseringen av vårdcentralen på Östermalm togs av produktionsdirektören och var formellt korrekt. Under processen som

LS 0502-0284

föregick beslutet prövades ett antal olika alternativ varav inget dock bedömdes helt lämpligt. Trots viss tveksamhet blev man tvungen att ta ställning i frågan innan gällande hyreskontrakt för vårdcentralen hade löpt ut. Processen innehöll ej några formella felaktigheter och beställarsidan på tjänstemannanivå hölls informerad. Innerstaden sjukvårdsberedning informerades dock inte om några detaljer innan det nya hyresavtalet undertecknades.

Att lokaliseringen vid Hangövägen i Värtahamnen inte var bra visade sig dock tämligen snart varför beslutet omprövades och en annan för medborgarna och vårdverksamheten bättre lokalisering senare har hittats.

Efter en föredragning i ärendet vid möte med landstingsstyrelsens ägarutskott fick SLSO i uppdrag att se över rutinerna kring beslut i ärenden rörande lokalisering av vårdcentraler. Som en följd härav har det skett en viss justering i delegationsordningen för SLSO. Vidare krävs det nu ett dokumenterat samtycke från beställarsidan före beslut i lokaliseringsärenden.

Mot bakgrund av hur de exempel hanterats som motionärerna anför finner förvaltningen inte något skäl till att en utredning skall tillsättas med uppgift att ta fram förslag till förbättrade former för ansvarsutkrävande inom landstinget.

Förvaltningen avstår från att yttra sig över de tankar som förs fram i motionen kring landstingets organisation, landstingets framtida roll och formerna för medborgarnas insyn och medverkan i den lokala demokratin.

Revisionskontorets tjänsteutlåtande

Revisionskontorets synpunkter

Revisionskontoret delar motionärernas uppfattning om ansvarsbegreppets betydelse och de ansvarsprövande och ansvarsutkrävande processernas betydelse för demokratin och verksamhetens laglighet och effektivitet. Vi delar dock inte den i debatten emellanåt framförda uppfattningen om att svensk offentlig och kommunal förvaltning uppvisar grundläggande brister i dessa hänseenden. Det gäller inte heller Stockholms läns landsting.

Uppgiften att granska och pröva ansvar i kommuner och landsting har varit föremål för utredningar, överväganden och efter hand skärpt lagstiftning under lång tid. Senast i vintras yttrade sig landstingsrevisorerna och landstinget över en regeringsutredning i ämnet (Utredningen om den kommunala revisionen, SOU 2004:107). Förslag till ytterligare skärpta former för ansvarsfrågornas hantering i de kommunala instanserna bereds just nu i regeringsdepartementen och kommer att föreläggas riksdagen senare i år. Förslagen gäller huvudsakligen revisionens omfattning och hanteringen av det politiska ansvaret.

Enligt grundlagen gäller att den kommunal styrelsen skall utövas under lagarna. Den kommunala ansvarskedjan utgår därutöver från fullmäktige och dess övergripande beslut om ansvarsorganisation, uppgifter, resurstilldelning och krav på återrapportering. Ansvarsprövning sker enligt kommunallagen, vars 9:e kapitel reglerar formerna. De förtroendevalda i styrelser och nämnder arbetar under juridiskt och politiskt ansvar. Juridiskt ansvar utkrävs i domstol, politiskt ansvar i fullmäktige och allmänna val.

De rättsliga perspektiven på de förtroendevaldas ansvar har senast närmare behandlats i det ovan nämnda betänkandet av revisionsutredningen. Frågan om tjänstemännens revisionsansvar, vilket motionärerna fokuserat på, har där prövats. Utredningen avvisar tanken på revisionsansvar för tjänstemän. Som redovisades i vårt remissyttrande över utredningen (bifogas) delar landstingsrevisorerna utredningens bedömning på denna punkt. Att utsträcka revisionsansvaret till förvaltningschefer och tjänstemän innebär risk för oklarare ansvarsfördelning och politisering av förvaltningsarbetet. Kommunala styrelse- och nämndledamöter ansvarar inför fullmäktige, som valt dem. Kommunala förvaltningschefer och tjänstemän ansvarar inför den styrelse eller nämnd som de biträder. Nämnder och styrelser beslutar om uppgifter, organisation och återrapportering. De ansvarar inför fullmäktige för ändamålsenlighet, effektivitet och resultat av denna styrning

Motionärerna ger två konkreta exempel på ansvarsärenden där man menar att det brustit i utkrävandet av ansvar av dem som är ansvariga för besluten.

LS 0502-0284

Det gäller Danderyds sjukhus förvärv av mödravårdscentralen Prima Liv AB samt beslutet om lokaliseringen av en vårdcentral på Östermalm.

Vad gäller förvärvet av Prima Liv har frågan fångats upp och ingående behandlats i 2004 års revision med avslutande beslut i ansvarsfrågan i fullmäktige och på bolagsstämman. Såväl sjukhusbolagets som landstingsstyrelsens och ägarutskottets hantering av ärendet har utretts och behandlats. Ansvarprövningen har enligt landstingsrevisorernas bedömning i det ärendet varit fullständig och korrekt. Fullmäktiges slutliga ställningstagande bedöms inte av revisionen.

Vad gäller beslutet om vårdcentralen kan konstateras att beslutet om ändrad lokalisering (ersättningslokaler vid ombyggnation) fattats inom Stockholms läns produktionsområde och att den ansvariga under den perioden då av landstingsstyrelsens ägarutskott givits uppdraget att utöva styrelserollen för de dåvarande tre produktionsområdena. Stockholms läns sjukvårdsområde och dess styrelse har därefter fått ta över ansvaret för frågans hantering. Det bör påpekas att även om ärendet avgjorts genom tjänstemannabeslut så är det ytterst ett styrelseansvar att förvissa sig om att sådana beslut följer styrelsens givna anvisningar och riktlinjer.

Ärendet om vårdcentralens lokalisering aktualiserar också frågor om denna typ av beslut ska ses som enbart ett ansvar för ”producenten” eller om vårdens tillgänglighet och dess geografiska lokalisering har en sådan strategisk betydelse att den hör hemma inom ”beställaransvaret”. Därmed lyfts också frågan om på vilket sätt den politiskt ansvariga *Landstingsstyrelsen genom berört utskott* respektive *styrelsen för Stockholms läns sjukvårdsområde* styrt lokaliseringsbeslut för vårdcentraler. Det gäller styrningen i ekonomiska lika väl som olika kvalitetsmässiga hänseenden. Det gäller kraven på delegation och återrapportering. Dessa frågor skall behandlas inom ramen för 2005 års revision.

Vad gäller frågan om *tjänstemännens ansvar inför de politiskt och verksamhetsmässigt ansvariga nämnderna och styrelserna* menar motionärerna att det ofta brister i form av konsekvenser vid fall av olämpliga beslut. Revisionen ser det som nödvändigt att styrelser och nämnder i sin styrning tillämpar ett strikt tjänstemannaansvar med klara konsekvenser vid avvikelser.

Vi vill påminna om att det också i dessa hänseenden finns ett utvecklat regelverk, som tillämpas och som revisionen inte uppfattar som generellt otillräckligt. Det gäller då bristande följsamhet mot givna arbetsuppgifter eller tjänstefel och oegentligheter. Dessa frågor regleras av *arbetsrätten* och i gällande *allmänna bestämmelser* till kollektivavtal.

LS 0502-0284

Det är inte revisionens intryck att de personalansvariga i landstinget i otillräcklig mån tillämpar arbetsrätt och avtal i hanteringen av personalärenden. I landstingets stora organisation fattas dagligen beslut om disciplinåtgärder av olika slag. Vad gäller hanteringen av oskicklig ledning på hög ansvarig tjänstemannanivå saknas inte heller exempel på påtagliga ingripanden, omplaceringar och avsked.

Revisionen kan däremot bekräfta det motionärerna anför om den efter hand växande *komplexiteten i styrfrågorna* med den svårighet att överblicka uppgifter, organisation och ansvar som följer därav. Det gäller *bolagiseringen* och den sammanblandning av bolagiserade och icke bolagiserade kommunala organisationsformer vi numera fått. Det gäller den mångdimensionella och inte alltid lättförenliga styrning som följer av rollfördelningen mellan *beställare* och *utförare* och *ägare* inom ramen för ett sammanhållet budgetansvar. Det gäller inslagen av centrala övergripande policier och målsättningar. Det gäller sådant som miljökrav, kvalitetskrav och tillgänglighetskrav. Det gäller centrala administrativa krav för personalpolitik, IT och informationskrav, lokalfrågor och fastighetshandlingar, upphandlingar och konkurrens, finans-, ekonomi- och budgetkrav. Landstinget har fastlagt ett 30-tal centrala policier som inte alla alltid är enkla att förena.

En organisation som Stockholms läns landsting måste styras med konsekventa, korrekta, överblickbara, fortlöpande aktuella och inbördes förenliga styrinstrument och regelverk. Revisionen behandlar fortlöpande frågor om problem på dessa områden i revisionens granskning och rapportering. Komplexiteten i många ansvarfrågor tas upp av motionärerna.

Revisionskontoret vill hänvisa till vad vi i dessa hänseenden framfört i årsrapporterna och i flera aktuella av projektrapporter på styrområdet. Vi kan påminna om att revisionen efterlyst *ett mer utvecklat och sammanhållet regelverk för nämnders och styrelsers interna kontroll* (senast i höst-rapporten till fullmäktige och i årsrapporterna för 2004). Fullmäktige har också uppdragit åt landstingsstyrelsen att *vidareutveckla styrmodellen* för Stockholms läns landsting.